

Jagiellonowie

ZYGMUNT AUGUST – WCIĄŻ CZEKA NA MIŁOŚĆ

W DZISIEJSZYM NUMERZE PONADTO:

- CZY KUCHENNE REWOLUCJE BONY PRZYPADŁY POLAKOM DO GUSTU?
- CZY KAZIMIERZ JAGIELLOŃCZYK BYŁ PODOBNY DO SWEGO OJCA?
- SPRAWDŹ, CZY UBIERASZ SIĘ ZGODNIE Z WŁOSKĄ MODĄ!

Przetestuj nasze przepisy kulinarne!

Kulinaria

JAK WYGLĄDAŁY POSIŁKI NA DWORZE JAGIELLONÓW?

Część dworzan dostawała określoną ilość chleba i piwa lub wina. W XVI wieku „diety” dla dworzan były wypłacane w monecie.

Podczas służby przy władcy dworzanie jedli to, co pozostawało po posiłku króla.

Możliwe, że szykowano „bufet” dla niektórych dworzan i urzędników. Pozostali urzędnicy, zajmujący niższą pozycję w hierarchii, musieli sami zatroszczyć się o swoje pożywienie. Urzędnicy towarzyszący królowi podczas podróży po kraju korzystali z zapasów przygotowanych przez szafarzy.

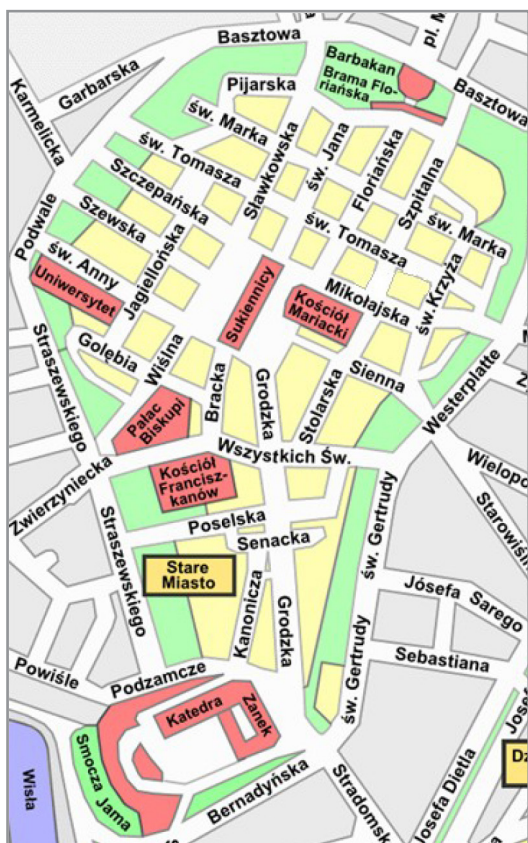
SEROWY KONFLIKT

Bona, prócz sprowadzenia do Polski egzotycznych owoców oraz przypraw, przywoziła z Italii ser „parmezański”, który mógł stać się przyczyną poważnego konfliktu między dynastą Jagiellonów a domem Habsburgów. Niektóre z zagranicznych przysmaków Bona chowała do spiżarni. Okazało się, że jej synowa – Elżbieta Habsburżanka, podjadała jej ulubiony parmezan. Bona, gdy dostrzegła utratę sera, wpadła w szał oraz zakazała wydawać cokolwiek ze swojej kuchni, co więcej – zaczęła karać wszystkich, którzy wzięli udział w serowej aferze.

ZADANIE 1

ZAZNACZ NA PLANIE KRAKOWA PRZEBIEG TRASY KRÓLEWSKIEJ

ZADANIE 2

ZAKREŚL WŁAŚCIWĄ ODPOWIEŹ

- Kazimierz Jagiellończyk uwielbiał spać / polować
- Warneńczyk tak, jak jego ojciec Władysław Jagiełło, nie spożywał alkoholu i miał słabość do ucztowania / czytania
- Król bardzo lubił koty / psy

Dyptyk z portretami żon Zygmunta Augusta, Wilno (?), 1543-1551; na portrecie Elżbieta Austriaczka, Muzeum Książąt Czartoryskich, Kraków

PREFERENCJE KULINARNE PIERWSZYCH JAGIELLONÓW

Władysław Jagiełło

Najbardziej lubił żur. Danie to król przywiózł z Litwy. Sprowadził z niej pasternak, z którego kuchmistrz Mikołaj Koza przyrządzał dla niego barszcz. Jadł flaki, które uważane były za potrawę plebejską. Z apetytem zjadał zrazy (zwane surpiekami) oraz kiszki (jelita nadziewane różnymi składnikami: krwią, tłuszczem, mięsem i warzywami). Jagiełło nie przepadał za jabłkami, jednak pokątnie zajadał się gruszkami oraz suszonymi owocami.

Portret Władysława Jagiełły, fragment gotyckiego ołtarza z Katedry Wawelskiej, ok. 1475–1480

Królowa Jadwiga

Jadła trzy posiłki dziennie. Codziennie przynoszono jej białe bułki oraz obwarzanki.

Jadwiga lubiła również słodczyce, szczególnie cukierki o korzennym smaku, pokryte warstwą jadalnego złota (nie tylko smakowały, ale również odświeżały oddech).

Prócz cukierków jadła również konfitury, które podawano jej w glinianych garnuszkach.

Portret królowej Jadwigi Andegaweńskiej, Jan Matejko, Poczec Królów Polskich (1890-92)

ZADANIE 3

UPORZĄDKUJ WŁADCÓW WEDŁUG KOLEJNOŚCI SPRAWOWANIA PRZEZ NICH WŁADZY

- Zygmunt Stary
- Władysław Jagiełło
- Zygmunt II August
- Kazimierz Jagiellończyk
- Władysław Warneńczyk

Widok Krakowa od północy, 1493, pracownia M. Wolgemuta, W. Pleydenwurffa zamieszczony w Księdze kronik Hartmana Schedla, 1493, Muzeum Krakowa

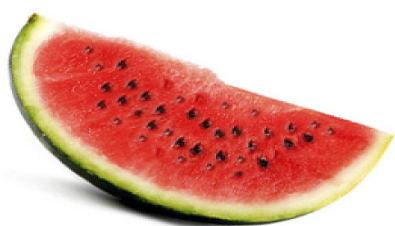
CZY KUCHENNE REWOLUCJE BONY PRZYPADŁY POLAKOM DO GUSTU?

NIE! Obyczaje kulinarne wprowadzone przez Bonę nie zrobiły dobrego wrażenia na polskiej szlachcie. Źródła wskazują, że królowa nie przekonała własnego męża i synów do italskich przysmaków.

Dworzanie króla śmiali się z Włochów, że **są jak króliki, bo jedzą liście**. Wedle rachunków na stole króla pojawiały się te same dania, co wcześniej, a przepisy sięgały czasów andegaweńskich.

ZADANIE 4

JAKIE OWOCE SPROWADZIŁA KRÓLOWA BONA NA POLSKI DWÓR? **ZAZNACZ WŁAŚCIWE**

Fagielloński przepiśnik

DANIE Z KAPŁONÓW W WINIE MUSZKATOŁOWYM

SKŁADNIKI

- ↪ kapłon
- ↪ pietruszka
- ↪ sól
- ↪ migdały
- ↪ wino muszkatołowe lub małmazja (słodkie wino)
- ↪ biały chleb
- ↪ goździki
- ↪ cynamon

PRZYGOTOWANIE

Tłustego kapłona w całości ugotować w wodzie z pietruszką i solą.

W glinianym naczyniu utrzeć migdały. Dolać do utartych migdałów wino muszkatołowe lub Małmazję dodać do kapłona i gotować razem.

Wyjąć kapłona z wody i umieścić w półmisku na grzance z białego chleba z dodatkiem goździków i cynamonu. Oblać danie sosem migdałowo-winnym.

LARENDOGRA - KRÓLEWSKA NALEWKA ODMŁADZAJĄCA

SKŁADNIKI

- ↪ 50 g suszonych kwiatów lawendy
- ↪ 100 g suszonego ziele rozmarynu
- ↪ 200 ml spirytusu 96%
- ↪ woda

PRZYGOTOWANIE

Rozmaryn i lawendę zmieszaj.

Przesyp całość do naczynia i zalej spirytusem.

Odstaw, trzymaj w ciemnym miejscu przez 2 tygodnie i codziennie wstrząsaj.

Następnie przecedź płyn, odcisnij susz i rozcieńcz nalewkę przygotowaną wodą w stosunku 1:1.

Przelej do ciemnej butelki i przechowuj w chłodnym miejscu.

CZY WIESZ, CO PRZEDSTAWIA ILUSTRACJA?

Jest to solniczka należąca do królowej Bony.

Solniczka powstała po roku 1400. Wykonano ją z koralu.

Kształtem przypomina rozgałęzione drzewko ze zwisającymi skamielinami w kształcie smoczyczych zębów.

Tego typu zastawa stołowa nazywana również była „smoczyczymi językami”.

W XVI-wiecznych zasadach zachowania przy stole zastrzeżono, że soli nie bierze się palcami.

Solniczka ze smoczyczymi (wężowymi) językami, tzw Natternzungen-Kreden, wykonana prawdopodobnie w Norymberdze ok. 1450, Kunsthistorisches Museum (Kunstammer) Wiedeń

Rozrywka

O DOKTORZE HISZPANIE

*Nasz dobry doktor spać się od nas bierze,
Ani chce z nami doczekać wieczerze.
Dajcie mu pokój! najdziem go w pościeli,
A sami przedsię bywajmy weseli!
Już po wieczerzy, pójdźmy do Hiszpana!
Ba, wierę, pójdźmy, ale nie bez dzbana.
Puszczaj, doktorze, towarzyszu miły!
Doktor nie puścił, ale drzwi puściły.
Jedna nie wadzi, daj ci Boże zdrowie!
By jeno jedna - doktor na to powie.
Od jednej przyszło aż więc do dziewięci,
A doktorowi mózg się we łbie mąci.
Trudny - powiada - mój rząd z tymi pany:
Szedłem spać trzeźwo, a wstanę pijany.*

PERFUMY...

Żartował z tego między innymi

Jan Kochanowski w swoich fraszkach:

*Nie trzeba mi się wcale dowiadywać,
Kędy ty chodzisz, doktorze miłować,
Bo która z tobą w wieczór poblażnuje,
Każda nazajutrz piżmem zalatuje.*

Dworzanie oprócz obowiązków na rzecz królów, znajdowali czas na rozrywkę.

Podczas biesiadowania opowiadano sobie dowcipy, popularne były także różnego rodzaju gry.

Jednymi z najbardziej emocjonujących były gry losowe, np. gra w kostki. Polegała ona na tym, że kładziono do kubka 3 kostki i wyrzucano na stół patrząc ile punktów wypadło. Kto rzucił więcej, ten wygrywał - kto mniej przegrywał. Co ciekawe, kostek używano także do wróżb.

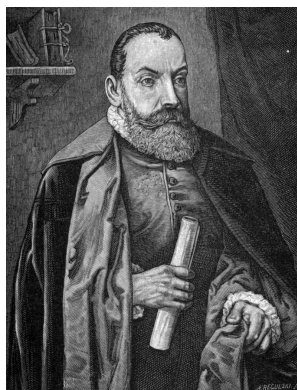
Poza tym grano jeszcze w szachy oraz karty.

Jan Długosz (1414-1480)
Walery Eljasz Radzikowski
(1841-1905), 1889

Nadworny
błazen królewski,
cieszył się dużym
zaufaniem króla
Zygmunta Starego

Jan Kochanowski (1530-1584)
drzeworyt Aleksandra
Regulskiego (1839-1884), 1884

Kronikarz, historyk,
dyplomata,
wychowawca synów
Kazimierza
Jagiellończyka

Stańczyk (1480-1560)
Jan Matejko (1838-1893),
1862

Poeta,
sekretarz króla
Zygmunta II
Augusta

CZY WIESZ, ŻE CÓRKI KRÓLEWSKIE UCZYŁY SIĘ TKACTWA, PRZĘDZENIA I HAFTU?

Fragment obrusa ofarowanego w 1575 r. przez Annę Jagiellonkę do kaplicy Zygmuntońskiej.

Głównym motywem powtarzającym się na szerzynie jest Orzeł Jagielloński opleciony monogramami S i A na piersi, które odnoszą się do Zygmunta Starego i Anny Jagiellonki.

Po obu stronach znajdują się lwy opasane obręczami, półpostacie z banderolami w rękach oraz wazy z parami ptaków.

Szlak obrusa ołtarzowego sprawionego przez Annę Jagiellonkę do Kaplicy Zygmuntońskiej na Wawelu,
Warszawa, około 1570,
Zamek Królewski na Wawelu

W epoce renesansu uczesanie świadczyło o powadze, stanowisku i autorytecie.

W Polsce - podobnie jak na Zachodzie - modne były włosy opadające na ramiona.

Nie podobało się to Długoszowi, który pisał z oburzeniem, że do Polski zakrada się moda *trefenia włosów i obyczajem niewiast skręcenia ich w sploty*. Powiadano: *długie włosy - krótki rozum*. Nie przeszkadzało to jednak dworzanom w stosowaniu się do tej mody.

WŁOSKIE DEKOLTY NA JAGIELLOŃSKIM DWORZE

Do momentu przybycia Bony Sforzy moda na jagiellońskim dworze była skromna. Polskie damy nosiły się po hiszpańsku - suknie miały stonowane kolory, dekolty zaś były zabudowane, niemalże pod samą szyję, często zakończone kryzą.

W 1518 r., gdy w Polsce pojawiła się włoska księżniczka, w królewskich skrzyniach rozpoczęła się „rewolucja”.

Moda włoska była zdecydowanie bardziej odważna - pozwalała na otwarte dekolty, drogie materiały i przepych. Królowa Bona przywiozła ze sobą 21 sukien uszytych z brokatów, aksamitów, jedwabi. Ozdobione były klejnotami i misternymi hafami. Największe wrażenie wywołała suknia ślubna uszyta z błękitnego ałtasu, zdobiona złotymi blaszkami w kształcie uli.

Na drzeworycie z 1521 r. przedstawiono młodą królową Bonę. Ubrana jest według ówczesnej włoskiej mody, w suknię o głębokim kwadratowym dekolcie. Warto również zwrócić na nakrycie głowy - włosy są osłonięte ozdobną metalową siateczką, na którą założona jest przepaska z kwiatami oraz małym, płaskim beretem - z rondem ozdobionym najprawdopodobniej złotymi muszlami.

ZADANIE 6

PRAWDA CZY FAŁSZ?

	TAK	NIE
• Zygmunt Augusta można byłoby nazwać współcześnie „mamisynkiem”?	☐	☐
• Czy mamką na dworze Jagiellonów mogła zostać kobieta powyżej 40 roku życia?	☐	☐
• Czy bajka o Czerwonym Kapturku była opowiadana królewnom i królewiczom?	☐	☐
• Jan Długosz stosował „ostre metody” nauczania wobec synów Kazimierza Jagiellończyka	☐	☐
• Najmłodsze córki królowej Bony - Zofia, Anna i Katarzyna - były starannie wykształcone	☐	☐
• Czy mamka mogła pochodzić z chłopstwa?	☐	☐
• Czy dzieci na dworze jagiellońskim były traktowane wyjątkowo?	☐	☐
• Izabela, córka Bony i Zygmunta Starego, często podróżowała do Włoch i była bardziej wykształcona od swoich sióstr	☐	☐
• Królewnom czytano Biblię oraz fragmenty psalterzy	☐	☐
• Dziewczynki uczone postępowania się bronią	☐	☐
• Najbardziej utalentowaną hafciarką wśród kobiet z dynastii była Anna Jagiellonka	☐	☐

Zofia Holszańska
1405-1461

Elżbieta Habsburżanka
1436-1505

Bona Sforza
1494-1557

Barbara Radziwiłłówna
1523-1551

uwielbiała
konie

zachwyciła
urodą
swojego
męża

chrowała
na gruźlicę
kości

pochodziła z
Litwy

czwarta
żona
Władysława
Jagielli

lubiła zegary

przeraziła
urodą
swojego
męża

nie mogła
mieć
potomstwa

matka
13
dzieci

matka
królów

zorgani-
zowała
na Wawelu
kapelę
królewską

oskarżona
o posiadanie
kochanka
(Jana Hińczy
z Rogowa)

Zofia Holszańska
Ludovc Decius,
Drzewo genealogiczne
Jagiellonów, 1519

Elżbieta Habsburżanka
Wizerunek królowej
z końca XVI wieku
Muzeum Historii Sztuki
w Wiedniu

Bona Sforza d'Aragona
1900-1903
drzeworyt (w:) J. L. Decjusz,
De Sigismundus regis temporibus...
Mediolan (?), około 1518, Kraków,
Archiwum Państwowe

Barbara Radziwiłłówna
Warsztat Lucasa
Cranacha Młodszego,
1553
Muzeum Książąt
Czartoryskich w Krakowie

MODNIŚ RENESANSU - ZYGMUNT AUGUST

Zygmunt August wydawał krocie na materiały, a jego garderoba zawstydzała niejednego współczesnego władcę.

Źródła opisują strój codzienny Zygmunta jako skromny, jednak w garderobie monarchy znalazły się również bardziej ekstrawaganckie ubrania. Król niemal zawsze ubierał się w stroje czarne lub szare. Pod tym względem przypominał swojego pradziada Władysława Jagiełłę, ale również jest to przejaw przyjęcia ówczesnie obowiązującej mody hiszpańskiej, w której dominował kolor czarny. Był on zresztą dobrym tłem do złotej biżuterii noszonej przez Jagiellona, w szczególności łańcuchów czy klejnotów.

Legat papieski opisuje, że król ma różne stroje węgierskie, włoskie, ze złotogłowiu* i sukna zarówno na lato, jak i na zimę. Te ostatnie podszyte są sobolami, rysiami i czarnymi lisami. Ich koszt można obliczyć na ok. 80 000 skudów**. Dodatkami do królewskiej garderoby były różne kapelusze, rękawiczki i sakiewki. Kapelusze przyjmowały najróżniejsze kształty, wykonywano je z najlepszej jakości czarnego sukna, często podszywanego jedwabiem.

* złotogłowie – tkanina wykonana ze złotych nici; od XVI wieku materiał ten uważany jest za królewski

** skud – duże, srebrne monety z Włoch

Zygmunt August,
Łukasz Cranach Młodszy, 1553-1556
Muzeum Książąt Czartoryskich, Kraków

CZY WIESZ, ŻE?

Elżbieta Habsburżanka i Barbara Radziwiłłówna interesowały się trendami w modzie.

Żony ostatniego Jagiellona ubrane są w długą, sięgającą do kostek koszulę oraz sznurowany z boku stanik, do którego tasiemkami przywiązywano rękawy sukni. Rękawy były rzeżane, a przez nacięcia wyciągano materiał z koszuli znajdującej się pod spodem.

Elżbieta Habsburżanka
1526-1554

Barbara Radziwiłłówna
1523-1551

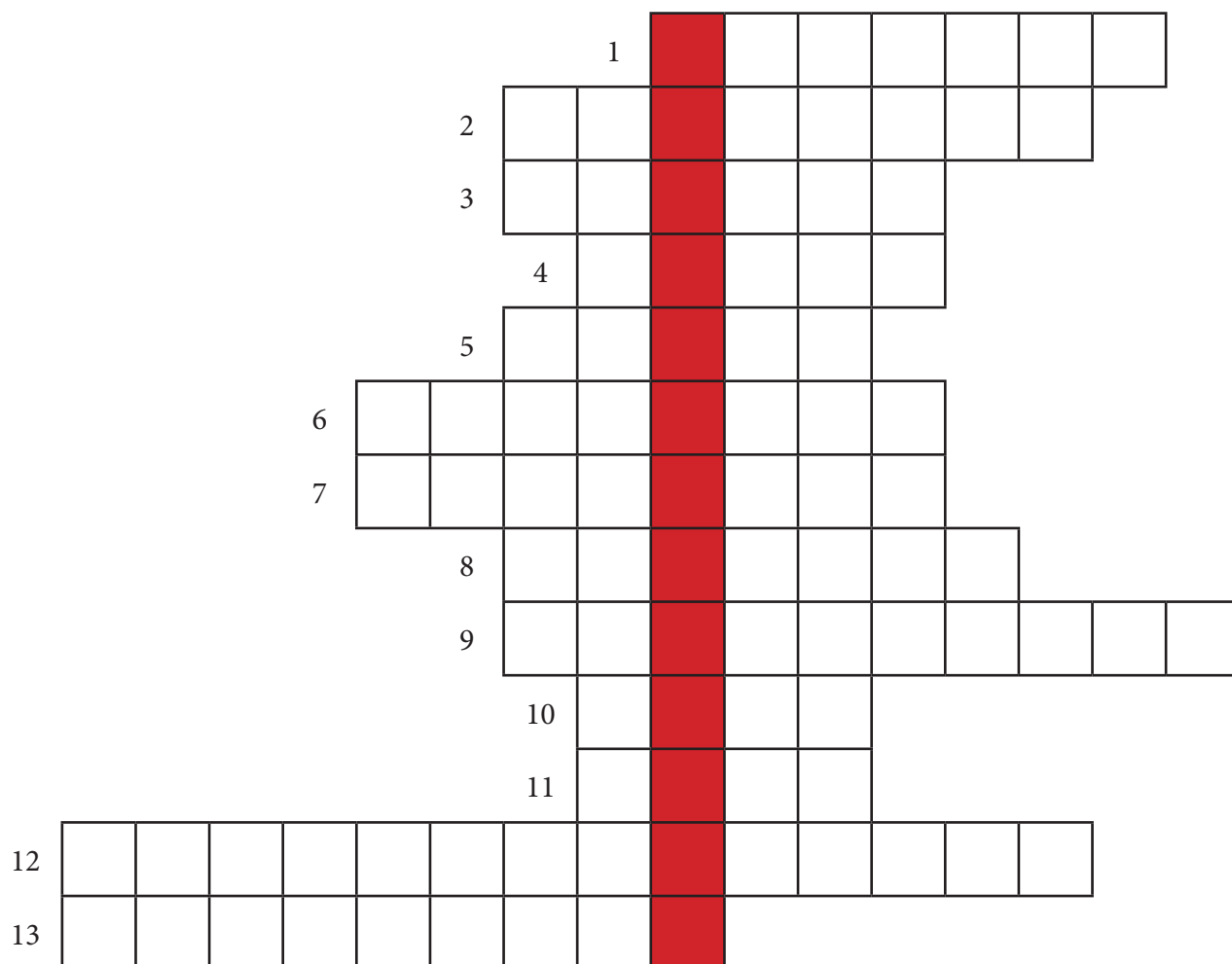
Dyptyk z portretami żon Zygmunta Augusta,
Wilno (?), 1543-1551;
Muzeum Książąt Czartoryskich, Kraków

Widzisz, co Elżbieta Habsburżanka trzyma w rękach? To rękawiczki – symbol stanu szlacheckiego.

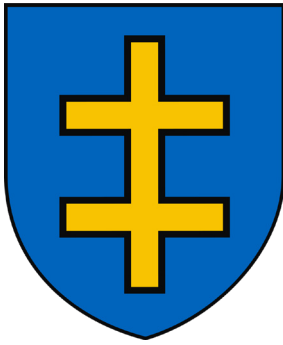
A co ma zawieszona na szyi Barbara Radziwiłłówna? Piękna Litwinka, podobnie jak jej mąż, lubowała się w kosztownych ozdobach i biżuterii.

Najbardziej upodobała sobie perły, które na polecenie Zygmunta Augusta kupowali jego agenci.

Okazy najwspanialszych pereł przywożono do Krakowa z rynków holenderskich, dokąd przywoziły je statki z Indii. Po śmierci Barbary jej biżuteria trafiła do Anny Jagiellonki, a następnie kupiła je królowa Anglii – Elżbieta Wielka.

1. Po jej śmierci rządził Władysław Jagiełło.
2. Nadworny błazen, grywał w kostki z królem Zygmuntem Starym.
3. Jeden z przedmiotów kolekcjonowanych przez królową Boną; odmierzający czas.
4. ... pod Grunwaldem.
5. Osoba zajmująca się poezją.
6. Sala w której spożywano posiłki.
7. Na co w dzieciństwie chorowała Elżbieta Rakuszanka? kości.
8. Księga, w której były zapisywane najważniejsze wydarzenia w państwie.
9. Znany kronikarz, dyplomata, jeden z nauczycieli synów Kazimierza Jagiellończyka.
10. Imię żony Zygmunta I Starego.
11. Najbliższe osoby w otoczeniu władcy np. urzędnicy, dworzanie, służba.
12. Kim był Twardowski, który wywoływał ducha zmarłej Barbary Radziwiłłówny?
13. Częsta rozrywka królów.

Jagiellonowie

Dynastia wywodząca się od Władysława Jagiełły; panująca w Polsce od 1386 roku, na Litwie w latach 1377-1401 oraz 1440-1572, w Czechach od roku 1471 do 1526 roku, na Węgrzech w latach 1440-1444 oraz od 1490 do 1526 roku.

Władcy z dynastii Jagiellonów:

Władysław II Jagiełło – syn wielkiego księcia litewskiego Olgierda Giedyminowicza i Julianny – córki księcia twerskiego Aleksandra. Książę litewski od 1377 do 1401 roku. Król Polski, mąż Jadwigi Andegaweńskiej, przed jej poślubieniem przyjął chrzest. Pogromca Krzyżaków pod Grunwaldem w roku 1410. Zmarł w 1434 roku w Gródku.

Władysław III Warneńczyk – pierworodny syn Władysława Jagiełły i Zofii Holszańskiej. Król Polski od 1434 do 1444 roku oraz Węgier od roku 1440 do 1444 r. Zginął na polu bitwy pod Warną.

Kazimierz IV Jagiellończyk – najmłodszy syn Władysława Jagiełły i Zofii Holszańskiej. Książę litewski od 1440 do 1492 roku, król Polski od roku 1447. Przez małżeństwo z Elżbietą Habsburg (Rakuszanką) uzyskał dla potomków prawa do tronu czeskiego i węgierskiego. Prowadził z Krzyżakami wojnę trzynastoletnią (1454-1466), odzyskując Pomorze Gdańskie. Zmarł w Grodnie. Pochowany w katedrze wawelskiej, nagrobek władcy wykonał Wit Stwosz.

Jan I Olbracht – syn Kazimierza IV Jagiellończyka i Elżbiety Rakuszanki. Panował w latach 1492-1501. Po klęsce wyprawy polskiej z rąk mołdawskich w lasach na Bukowinie w 1497 roku, powstało powiedzenie „Za króla Olbrachta wyginęła szlachta”.

Aleksander I Jagiellończyk – syn Kazimierza IV Jagiellończyka i Elżbiety Rakuszanki, książę litewski od roku 1492, król Polski w latach 1501-1506, zmarł bezpotomnie.

Zygmunt I Stary – syn Kazimierza IV Jagiellończyka i Elżbiety Rakuszanki, wielki książę litewski w latach 1506-1548, tron Polski objął w 39. roku życia. Podobnie jak jego bracia był uczniem Jana Długosza i Kallimacha. Jego mecenat artystyczny zaznaczył się na Wzgórzu Wawelskim w formie dzieł: zamku królewskiego i kaplicy Zygmuntowskiej.

Zygmunt II August – ostatni z Jagiellonów, syn Zygmunta I Starego i Bony Sforzy, koronowany już w 10. roku życia, właściwe rządy objął w roku 1548 po śmierci ojca. Podobnie jak ojciec rozwijał opiekę nad artystami. Pozostawił bezcenną kolekcję arrasów, która zgodnie z jego ostatnią wolą stanowi polski skarb narodowy.

1. K. Bockenheimer, „Przy polskim stole”, Wrocław 2003
2. U. Borkowska OSU, „Dynastia Jagiellonów w Polsce”, Warszawa 2011
3. M. Bogucka, „Bona Sforza”, Wrocław 2004
4. A. Brzezińska, „Córki Wawelu: opowieść o jagiellońskich królowiach”, Kraków 2017
5. St. Cynarski, „Zygmunt August”, Wrocław 1988
6. M. Duczmal, „Jagiellonowie. Leksykon Biograficzny”, Kraków 1996
7. A. Fischinger, M. Fabiański, „Renesansowy zamek na Wawelu około 1504–1548”, Kraków 2009
8. M. Możdyńska-Nawotka, „O modach i strojach”, Wrocław 2003
9. M. Trąba, L. Bielski, „Władcy i królowie Polski. Poczet inny niż wszystkie”, Warszawa 2005
10. M. Wrede, „Mistrz Twardowski i wywołanie ducha Barbary Radziwiłłówny”, Zamek Królewski Warszawa, 1993
11. M. Wilska, „Błazen na dworze Jagiellonów”, Warszawa 1998
12. E. Rudzki, „Polskie królowe”, T. I, Żony Piastów i Jagiellonów, Warszawa 1990

ŹRÓDŁA ILUSTRACJI

str. 1.

Zygmunt II August ➤ Lucas Cranach Młodszy / domena publiczna

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cranach_the_Younger_Sigismund_II_Augustus.jpg

Barbara Radziwiłłówna ➤ Lucas Cranach Młodszy / domena publiczna

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cranach_the_Younger_Barbara_Radziwi%C5%82%C5%82.jpg

str. 2.

Elżbeta Habsburżanka ➤ Lucas Cranach Młodszy / domena publiczna

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cranach_the_Younger_Elizabeth_of_Austria.jpg

str. 3.

Władysław Jagiełło / domena publiczna

Jadwiga Andegaweńska / domena publiczna

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Poczet_królów_i_książąt_polskich](https://pl.wikipedia.org/wiki/Poczet_kr%C3%B3l%C3%B3w_i_ksi%C3%A1żk%C3%B3w_polskich)

str. 5.

solniczka ➤ Wolfgang Sauber / CC BY-SA (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>)

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wien_Schatzkammer_Deutscher_Orden_-_Natternzungenkredenz.jpg

str. 6.

karty do gry ➤ www.altacarta.com

<https://www.altacarta.com/polski/research/poland-kurzeGeschichte1.html>

str. 7.

Jan Długosz ➤ Walery Eljasz Radzikowski / domena publiczna

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jan_D%C5%82ugosz.PNG

Jan Kochanowski ➤ Józef Buchbinder / domena publiczna

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jan_Kochanowski.png

Staćzyk ➤ Jan Matejko / domena publiczna

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jan_Matejko,_Sta%C5%84czyk.jpg

str. 8.

Królowa Bona ➤ Zygmunt Gloger / domena publiczna

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Królowa_Bona_\(drzeworyt\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kr%C3%B3lowa_Bona_(drzeworyt).jpg)

str. 9.

Zofia Holszańska ➤ PolishWikipedia user Mareczko / Public domain

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Zophia107Q.jpg>

Elżbieta Habsburżanka Muzeum Historii Sztuki w Wiedniu / domena publiczna

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:El%C5%BCbieta_Rakusanka.JPG

Królowa Bona ➤ Zygmunt Gloger / domena publiczna

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Królowa_Bona_\(drzeworyt\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kr%C3%B3lowa_Bona_(drzeworyt).jpg)

Barbara Radziwiłłówna ➤ Lucas Cranach Młodszy / domena publiczna

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cranach_the_Younger_Barbara_Radziwi%C5%82%C5%82.jpg

str. 10.

Miniatury portretowe rodziny Jagiellonów ➤ Lucas Cranach Młodszy / domena publiczna

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f5/Jagiellon_Family.jpg

Portrety żon Zygmunta Augusta ➤ Krąg Lucasa Cranacha Młodszego / domena publiczna

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Anonymous_Elizabeth_of_Austria.jpg

Zadanie 1

Droga królewska – kościół św. Floriana, Barbakan, ul. Floriańska, kościół Mariacki, ul. Grodzka, ul. Senacka, ul. Kanonicza

Zadanie 2

1. Polować
2. Ucztownia
3. Psy

Zadanie 3

1. Władysław Jagiełło
2. Władysław III Warneńczyk
3. Kazimierz IV Jagiellończyk
4. Zygmunt I Stary
5. Zygmunt II August

Zadanie 4

Należy zaznaczyć: pomarańcze, cytryny, granaty, oliwki

Zadanie 5

1. Jan Długosz – kronikarz, historyk, dyplomata, wychowawca synów Kazimierza Jagiellończyka
2. Jan Kochanowski – poeta, sekretarz króla Zygmunta II Augusta
3. Stańczyk – nadworny błazen królewski, cieszył się dużym zaufaniem króla Zygmunta Starego

Zadanie 6

1. TAK / 2. NIE / 3. NIE / 4. TAK / 5. NIE / 6. NIE / 7. NIE / 8. TAK / 9. TAK / 10. NIE / 11. TAK

Zadanie 7

Zofia Holszańska

- pochodziła z Litwy
- czwarta żona Władysława Jagiełły
- oskarżona o posiadanie kochanka

Elżbieta Habsburżanka

- chorowała na gruźlicę kości
- przeraziła urodą swojego męża
- matka 13 dzieci
- matka królów

Bona Sforza

- lubiła zegary
- lubiła konie
- zorganizowała na Wawelu kapelę królewską

Barbara Radziwiłłówna

- urodą zachwycała swojego męża
- nie mogła mieć dzieci

Zadanie 8

1. Jadwiga / 2. Stańczyk / 3. Zegary / 4. Bitwa / 5. Poeta / 6. Jadalnia / 7. Gruźlica
8. Kronika / 9. Jan Długosz / 10. Bona / 11. Dwór / 12. Czarnoksiężnik / 13. Polowanie
HASŁO: Jagiellonowie

Opracowanie: Tomasz Korban, Małgorzata Kamińska, Aleksandra Rajchel
wolontariusze, studenci Instytutu Historii, Uniwersytet Jagielloński

Koncepcja i nadzór merytoryczny: Bożena Litewka, Robert Adamczak
Dział Oświatowy Zamku Królewskiego na Wawelu

Opracowanie graficzne i skład: Renata Paszkowska-Kwiatek
Dział Komunikacji Społecznej Zamku Królewskiego na Wawelu